

ismerő hozzászólása után, a minő FORRER, BAYER, SZOMBATHY, R. R. SCHMIDT és másoké, a palaeolith jelleget felismerte, azt középeurópai „*Magas Solutréennek*“ határozta, DR. KADIĆ ásatásait pedig mintaszerűeknek és példaadóknak jelentette ki.

Ez a magyar palaeolithikum dióhéjba szorított története, mely a jövőre nézve e pillanatban egyet mindenesetre bizonyít, t. i. azt, hogy a kutatás pályája szabad, arról minden akadály, minden rög el van távolítva, meg van tehát okolva az öregnek, a leáldozónak az a kiáltása: **Előre Magyarok!**

Legsajátabb anyaföldünk, hazánk legnagyobb kincsének, az ember őstörténetének megállapításáról van szó, a mely érdekünk, de főkötelességünk is!

Be kell illeszkednünk más nemzetek kutatóinak láncába, a szerves kapcsolatot helyre kell állítani, mert ezzel bizonyítjuk be azt, hogy egyenlő, rangú, értékes része vagyunk az összességnek. És úgy, amint a munkafelosztásában részt veszünk — ne mkövetelődző demonstrációval, hanem teljes értékű tudományos eredményekkel — bizonyítjuk, hogy a jelenben vagyunk, a jövőben leszünk: mert élünk és akarunk.

Az ősemlék kutatása igazi, helyes alapon, tudományos törekvéseink legifjabb ágazata; de jó vezetés alatt, ruganyos, ifjú erők már eredményre is jutottak, melyet komoly areopag elismert. Bár így állanánk a többi szakban is!

E hármas jelszó alatt: *akarunk, dolgozunk és áldozunk* indul a Barlangkutatók szakosztályának folyóirata.

Budapesten 1913. március idusán.

A magyar barlangkutatás céljai és útjai.

Irta: KADIĆ OTTOKÁR dr.¹⁾

Bérces hazánk természeti szépségei közé tartoznak a barlangok is. Barlangjaink iránt mindeddig főleg a turisták érdeklődtek, akik előtt a barlangok mindenkor kedves és vonzó kirándulóhelyek voltak. A turista azonban nem azért megy a barlangba, hogy ott tudományos vizsgálatokat végezzen, hanem azért, hogy a barlangok természetképeiben gyönyörködjék, s ha a turista mégis barlangok kutatására vállalkozik, akkor

¹⁾ Előadta a Szakosztály alakuló ülésén 1913 február 20-án.

e kutatása csak a turisztikai célokat szolgálja. Munkája rendszerint a barlang felmérésére, feltárására, további üregek felfedezésére, az üregek és a cseppkövek lefényképezésére s végre mindezek leírására szorítkozik. Az ilyen kutatásokból táplálkozó irodalom természetesen nem tudományos, hanem hosszadalmas, bár néha hangulatos leírás. Barlangtani irodalmunk legnagyobb része éppen ezt a spelaeographiai vagyis barlangleirési jelleget viseli magán.

A természettudományoknak majd minden ága a fent jelzett leíró módszerrel kezdte fejlődését; míg azonban ezek az utolsó évtizedekben a csupán leíró eljárásból az oknyomozó módszerre tértek át, a barlangtan — nálunk legalább — régi színvonalán maradt. Ez az oka annak, hogy a barlangkutatást nemrég, de talán még ma is, egyes tudósaink nem tartják tudományos munkálkodásnak, hanem csak afféle turistáskodásnak. Nem lehet azonban elvitatni, hogy a hazai barlangkutatást a magyar turisták honosították meg s bár kutatásuk nem volt tudományos, mégis fontos és értékes munkát végeztek s alapot adtak a további törekvéseknek.

Tudományos barlangkutatást nálunk kevesen végeztek; ritkán történt, hogy geologus, biologus vagy archaeologus barlangba ment, hogy azt szakmája szempontjából átkutassa. Idő és pénz hiánya miatt rendszeres barlangkutatásra csak kevesen vállalkoztak, s ha vállalkoztak is egyesek, kutatásuk csak egyoldalú lehetett. A barlangtan több tudományágot foglal magába s ezeket a saját szempontjából, a maga céljainak megfelelően műveli. A tudományok óriási haladása és a vele járó specializálás hozza magával, hogy azt, amit még néhány évtized előtt egy ember elvégezhetett, arra a mai kutató már nem képes. A mai természetbúvár csak úgy tud szakmájának új, hasznos és értékes szolgáltatásokat tenni, ha minél jobban specializálódik. Éppen ezért a barlangkutatás is sokoldalú és szervezett munkát igényel. Ha a barlangkutatás, a tudományok mai színvonalára akar emelkedni és tökéletes akar lenni, legcélszerűbb, ha azt intézetek vagy egyesületek végzik.

A tudományok történetében gyakori, hogy valamely szaknak rohamos fejlődése más rokon, vagy néha tőle távol álló szak fellendülését is eredményezte. A barlangtan tökéletesítése főleg az ősrégészet fejlődésétől függ s mindenütt, ahol az ősember kutatása előrehaladt, ott a barlangtan is magas színvonalon áll (Franciaország). A két disciplina közötti szoros összefüggést a következő körülmény magyarázza. Az ősember kedvenc helyei a barlangok voltak, amelyeket előszeretettel használt rövidebb vagy hosszabb időn át lakásul. Amikor azután a barlangot elhagyta, ott maradtak eszközei, de megtörtént néha, hogy ő maga is a barlangban pusztult el. Aki tehát az ősember nyomait akarja kutatni, annak a barlangokba kell menni. A barlangokban lerakódott üledékek

rétegeiben, aránylag kicsi, körülzárt területen, szakszerű és szerencsés ásatás esetében a leggyorsabban találjuk meg az ősember nyomait.

Hazánkban az ősember nyomait több kiváló szakember kutatta, a szerencse azonban először HERMAN OTTÓ-nak kedvezett, aki 1891-ben kapta Miskolcz város területéről az első 3 ősemberi kőeszközt. Ezek a kőeszközök sajnos olyan viszonyok közt találtattak, hogy azok geológiai korát már utólag nem lehetett pontosan megállapítani. A lelet rendkívüli fontosságát felismerve HERMAN OTTÓ az egész ügyet a legilletékesebb hazai intézethez: a Földtani Intézet-hez utalta, óhajtva, hogy az Intézet a miskolczi ősember kérdését földtani alapon tisztázza és nyomait a közeli Bükkhegység barlangjaiban tovább kutassa. A Földtani Intézet igazgatósága készséggel vállalkozott az érdekes kérdés megoldására s 1906-ban elrendelte Miskolcz város vidékének földtani tanulmányozását és a Bükkhegység barlangjainak rendszeres kutatását. A nevezett év a hazai barlangkutatások történetében fordulatot jelent, mert ez talán az első eset, hogy barlangjaink kutatását tudományos intézmény karolta föl. A Földtani Intézet-hez később a Miskolczi Múzeum és a Magyar Nemzeti Múzeum is csatlakoztak s mindegyik a maga részéről nagyobb összegekkel támogatta a kutatók törekvéseit. A kutatásokat siker koronázta, amennyiben már a következő 1907. évben a háromi Szeletabarlangban az ősembernek első gyönyörűen megmunkált babérlevélhegyei, 1909-ben pedig a répáshutai Ballabarlangban az első csontvázmaradványai kerültek a kutatók birtokába. Az ásatások sikerein felbuzdulva, a barlangokat mások is kielégítő eredménnyel kezdték kutatni.

A barlangok nagy fontosságát szem előtt tartva LÓCZY LAJOS dr. a kutatóknak azt indítványozta, hogy a barlangkutatást a Földtani Intézetten kívül társulatilag is kellene szervezni s hogy legcélszerűbb, ha a Földtani Társulat kebelében mindazok, akik a barlangok iránt különösen érdeklődnek és a kutatásokban részt óhajtának venni, bizottsággá tömörüljenek. A Földtani Társulat elnöke: SCHAFARZIK FERENC dr. az ügyet pártfogolva csakhamar lehetővé tette, hogy a felmerült szép eszme megvalósuljon s így 1910. évi január hó 28-án, elnöklése alatt megalakult a *Barlangkutató Bizottság*.

A Bizottság három éves tevékenységéről az évi jelentésekben találunk részletes beszámolást, úgy hogy annak ismertetésétől itt elállhatok. Főérdemei, hogy SIEGMETH KÁROLY elnök vezetése alatt a rendszeres, tudományos barlangkutatást hazánkban meghonosította, azt folyton ében tartotta, mindazokat, akik a barlangok iránt érdeklődnek, maga köré csoportosította és saját hathatós munkásságával másokat is barlangkutatásra ösztökélt.

A Barlangkutató Bizottság az 1912. év végén már annyira meg-

erősödött, hogy új elnöke, LENHOSSÉK MIHÁLY dr., az elnöki széket elfoglalva azt ajánlotta, hogy a bizottság szakosztályá alakuljon át; mert szerinte egy bizottság csak bizonyos feladat elvégzésére kap megbízást s mihelyt feladatát befejezte — megszűnik. A Barlangkutató Bizottság azonban állandó munkára szervezkedett s ezért szakosztályá kell alakulnia. Az elnök indítványát a Bizottság lelkesedéssel fogadta s erre a célra külön ügyrendet dolgozott ki, melyet a Földtani Társulat 1913. évi február hó 5-én tartott közgyűlése elfogadott. A Bizottságnak szakosztályá való átalakulását más okok is indokolták. Nem lehet tagadni, hogy a Földtani Társulat céljai és a Barlangkutató Bizottság törekvései nem födték teljesen egymást. Mig az anyaegyesület csupán a földtan, az ásvány-kőzettan és az őslénytan művelését tűzte ki feladatául, addig a Bizottságnak ezeken kívül ősrégészettel, embertannal, földrajzzal és egyéb tudományágakkal is kell foglalkoznia. A fiókegyesület munkaköre így többoldalúbb, mint az anyaegyesületé, éppen ezért szükségesnek bizonyult tehát, hogy a barlangkutatók testülete a Földtani Társulatban önállóbb szervezetet nyerjen és ügyeit önmaga intézze.

1913. évi február hó 20-án alakult meg a Barlangkutató Szakosztály. Céljai és feladatai már az ügyrendben körvonalozva vannak. Az ügyrend szerint a Szakosztály célja *„a hazai barlangtan és rokontudományainak művelése és terjesztése“*; feladata pedig: *„a hazai barlangokat nyilvántartani, szakszerűen kutatni, folyóiratban, esetleg egyéb kiadványokban magyar és idegen nyelveken ismertetni, a kutatások eredményeit szaküléseken és népszerű estélyeken előadni s végül úgy a hazai, valamint a külföldi barlangtani irodalmat és mozgalmakat figyelemmel kíséreni.“*

Hogy az ügyrendben kitűzött célt elérje és az ott jelzett feladatainak megfeleljen, a Barlangkutató Szakosztály munkaköre a következő:

1. A hazai barlangok nyilvántartása.

A hazai barlangok nyilvántartását már a Bizottság kezdte meg. Eredeti terve az volt, hogy az irodalom és a tagok tapasztalatai alapján az összes eddig ismert barlangokat és a barlangokra vonatkozó irodalmat egy barlangkatalógusban összeírja s egy barlangtérképen kijelöli. Erre a munkára a Bizottság néhai SIEGMETH KÁROLY elnököt és HORUSITZKY HENRIK bizottsági tagot kérte fel, akik már meglévő katalógusaikat erre a célra felhasználva a katalógust csakhamar megszerkesztették és a barlangokat egy 1:1,000.000 méretű térképen ki is jelölték.

A Bizottság később eredeti tervétől eltért s elhatározta, hogy a barlangkatalógus helyett inkább egy ismertető munkát ad ki, amelyben az egyszerű felsorolás helyett a barlangokat ismertetni fogja, sőt a szöveget

még ábrákkal is ellátja. Ebben az irányban meg is indult a munka, amelyben a nevezett megbizottakon kívül a többi bizottsági tagok is részt vettek. Az ilyen alakban kiadandó ismertető katalógus minden esetre tökéletesebb és tetszetősebb munka lenne, ennek végleges megszerkesztése azonban több időt, kiadása pedig nagyobb költséget igényel. Egyesek szerint az ilyen megismertetés már azért sem ajánlatos, mert a barlangok kincseit elárulná és avatatlan kutatóknak szolgáltatná ki. Mind ezen nehézségek az okai annak, hogy a már nagyjában meglevő ismertető barlangkatalógus mind eddig kéziratban maradt.

A Szakosztálynak első feladatai közé tartoznék, hogy a már meglevő barlangkatalógust minél előbb nyilvánosságra juttassa. Minthogy azonban előreláthatólag erre a célra nem lesz meg a szükséges fedezet, legcélszerűbb lenne visszatérni az eredeti tervhez s egyelőre csak a barlangok irodalmát és lajstromát közölni. Fontosnak tartom, hogy mindenek előtt a barlangok irodalmáról és elterjedéséről pontos áttekintést nyerjünk s hogy mindenkinek alkalmat nyujtsunk, hogy azokhoz saját megjegyzéseit vagy esetleges javításait és pótlásait fűzhesse. Az ilyen értelemben kiadandó barlangkatalógus kiadványainknak első kötete lenne. A barlangoknak részletesebb, vidékek szerinti ismertetése később, lehetőleg csak kellő bejárások alapján, fokozatosan jelenne meg.

2. A hazai barlangok átkutatása.

A Bizottság belső munkásságán kívül külső tevékenységet is fejtett ki, amennyiben tagjai a barlangokat felkeresték és kutatták. A Bizottság ezzel olyan munkát teljesített, amilyent rendszerint csak jól felszerelt intézetek szoktak végezni. Ajánlatos, hogy a Szakosztály a Bizottságot ebben az irányban kövesse s tevékenységének fősúlyát szintén a hazai barlangok átkutatására fektesse.

A barlangok szakszerű kutatása körüli teendőket két csoportra oszthatjuk, úgy mint a barlangok felvételére és felásatására.

a) A barlangok felvétele. A barlangok felvétele főképpen a barlangok térképezésére, topografiai viszonyainak megállapítására, az üregek feltárására, lefényképezésére s mindezek leírására szorítkozik. Az eddig felsorolt teendők az első és legszükségesebbek közé tartoznak. Ebben az irányban a turisták is kiváló szolgálatokat tehetnek.

A barlangok felvételéhez számítom továbbá a barlangok földtani és földrajzi viszonyainak tanulmányozását is, amit aztán geológusok és geográfusok végezhetnek.

b) A barlangok felásatása. A legfontosabb teendők egyike, amit azonban csak olyan barlangokban lehet végezni, amelyek részben

vagy teljesen agyaggal és törmeléssel vannak kitöltve. Hiábavaló nagy munka kikerülése végett ajánlatos, hogy a rendszeres ásatásokat mindig próbaásatások előzzék meg, amelyek tájékozódást nyújtanak a barlang rendszeres felásatására.

Az ásatásokat rendszeresen és a legnagyobb gonddal kell végezni. Ebben a tekintetben eddigi ásatásaink kielégítő, elismertek; törekednünk kell, hogy ezt továbbra is fenntartsuk és fejlesszük. Ásatással mindig csak hozzáértő szakembereket, elsősorban geológusokat vagy geológiai ismeretekkel bíró archaeológusokat, palaeontológusokat és anthropológusokat bizzunk meg s órködjünk, hogy a barlangok felásatása avatatlan kezekbe ne kerüljön. Ajánlatos lenne, hogy a Szakosztály ebben az ügyben a kormányt is felkeresse s megkérje, hogy legalább a kincstári területeken levő barlangokat a tudomány részére megmentse.

3. A hazai barlangok megismertetése.

A barlangok felvételénél tett megfigyeléseket és az ásatások folytán kikerült különféle anyagot a Szakosztály szakembereinek kell feldolgozni és megismertetni. Mindenek előtt arról kell gondoskodnunk, hogy a begyűjtött ásványtani, kőzettani, talajtani, őslénytani, embertani, ősrégészeti és más tárgyak kellően, praeparálva meghatározva és később alkalmas gyűjteményekben elhelyezve legyenek.

A szerzett tapasztalatok megismertetése kétféle módon történhetik: előadások alakjában a szaküléseken és publikációk formájában a kiadandó folyóiratban és más kiadványokban.

Szaküléseinken már eddig is nem egy fontos és érdekes kérdés került napirendre; elég ha felemlítem, hogy a fossilis emberre vonatkozó, nálunk oly ritka előadások és discussiók főképen a mi üléseinken hangzottak el. Iparkodnunk kell, hogy üléseink eddigi színvonalát továbbra is fenntartsuk és fejlesszük.

A folyóirat leendő tartalmát és irányát a „Beköszöntőben“ ismertettük, itt csak jelzem, hogy a folyóirat szerény terjedelme miatt csupán kisebb dolgozatoknak adhat helyet, monografikus munkák kiadásáról külön kell gondoskodnunk.

4. A barlangkutató népszerűsítése.

A Szakosztálynak tudományos törekvései mellett törekednie kellene, hogy a barlangok ismeretét a művelt magyar nagyközönség közt is terjessze s a barlangok iránti érdeklődést minél szélesebb körben felkeltse. Ezt annál is inkább kell majd tennie, mert a Szakosztály társulatilag

szervezett s így szükséges, hogy a magyar társadalom támogatását és pártfogását megnyerje. Iparkodnunk kell odahatni, hogy a nagyközön-ség is fölismerje tudományos törekvéseink hasznát és szükségét. Tudomán-yunk népszerűsítése tekintetében teljesen egyetértek HÆCKEL-nek kijelentésével, amely a következő: „Ich halte es für die Pflicht der Naturforscher, daß sie nicht allein in dem engeren Kreise ihrer Fachwis-senschaft auf Verbesserungen und Entdeckungen sinnen, daß sie sich nicht allein in das Studium des Einzelnen mit Liebe und Sorgfalt vertie-fen, sondern daß sie auch die wichtigen, allgemeinen Ergebnisse ihrer besonderen Studien für das Ganze nutzbar machen, und daß sie natur-wissenschaftliche Bildung in weiten Kreisen verbreiten helfen. Der höchste Triumph des menschlichen Geistes, die wahre Erkenntniß der allgemeins-ten Naturgesetze, darf nicht das Privateigentum einer privilegierten Gelehrtenkaste bleiben, sondern muß Gemeingut der ganzen gebildeten Menschheit werden.“¹⁾

Az az esetleges kifogás, hogy van elég hazai egyesület, amely-nek speciális feladata a tudományt népszerűsíteni, nem menthet bennün-ket fel e feladat alól, mert magában az a tény, hogy vannak népszerűsítő egyesületeink, még nem nyújt garanciát arra, hogy azok a mi tudomá-nyunkat is népszerűsítik. Eddig legalább ezen a téren nagyon kevés történt. E feladatunk teljesítésére főleg kirándulások, népszerű estélyek és nép-szerű cikkek szolgálhatnak.

A Szakosztálynak fontos feladata lesz végre a hazai és külföldi szakirodalmat és barlangtani mozgalmakat figyelemmel kísérni s az egyes fontosabb dolgozatokat és eseményeket folyóiratában megismertetni.

Ezek volnának szerény véleményem szerint azok a teendők, ame-lyek az ügyrendben jelzett feladatok teljesítésére szolgálhatnak s egyszer-smind azok az utak, amelyek a kitűzött célok eléréséhez vezetnének. Hogy az itt tárgyalt teendőket milyen mértékben leszünk képesek megvalósítani, az elsősorban tagjaink buzgóságától és támogatóink pártfogásától függ. Egyelőre elégedjünk meg azzal, hogy Szakosztályunk legalább annyit tegyen, amennyit a Bizottság tett. Ha a barlangkutatás terén évente többet nem is tehetnénk, mint amennyit eddig tettünk, az aránylag szerény, de évről-évre szaporodó sok kis eredmény idővel nagy eredménnyé lesz. Szerény, de állandó és kitartó munkával a barlangkutatás terén csakhamar a többi művelt nemzetek soraiba jutunk. Addig nem nyugszunk, míg ezt el nem értük!

Budapest, 1913 február 20.

¹⁾ HÆCKEL, E. — Natürliche Schöpfungsgeschichte. Bd. I. pag. 3—4. Berlin, 1898

Ziele und Wege der ungarischen Höhlenforschung.

Von: Dr. OTTOKAR KADIĆ.

Zu den Naturschönheiten unseres Landes gehören auch seine Höhlen. Für unsere Höhlen interessierten sich bisher hauptsächlich nur die Touristen, die sie stets mit Vorliebe aufsuchten. Der Tourist besucht jedoch die Höhlen nicht um in ihnen wissenschaftliche Studien anzustellen, sondern um deren Naturschönheiten zu genießen, und wenn er sich doch zur Höhlenforschung entschließt, so dient diese lediglich den Zwecken der Touristik. Seine Arbeit beschränkt sich für gewöhnlich auf die Vermessung und den Aufschluß der Höhle, auf die Entdeckung neuerer Höhlengänge, auf das Photographieren der Höhlenräume und Tropfsteinbildungen. Die Literatur, die sich aus diesen Forschungen aufbaut, kann natürlich nicht als wissenschaftlich bezeichnet werden, sie besteht aus mehr belletristischen, manchmal allerdings stimmungsvollen Beschreibungen. Der größte Teil unserer speläologischen Literatur trägt diesen lediglich speläographischen Charakter zur Schau.

Mit dieser einfach beschreibenden Methode begann fast jeder Zweig der Naturwissenschaften seine Entwicklung; während jedoch die meisten naturwissenschaftlichen Fächer im letzten Jahrhundert zur erklärenden Methode übergegangen sind, verblieb die Speläologie — zumindest bei uns — auf dem alten Niveau. Daher kommt es, daß die Speläologie von einzelnen unserer Gelehrten noch vor kurzem nicht als wahre Wissenschaft anerkannt, sondern als ein Zweig der Touristik betrachtet wurde und vielleicht teilweise auch jetzt noch als solche betrachtet wird. Jedenfalls läßt es sich nicht läugnen, daß die Speläologie durch die Touristen in Ungarn eingeführt worden ist, und sind ihre bisherigen Forschungen auch nicht immer wissenschaftlich zu nennen, so sind sie doch wichtig und wertvoll, da sie den Grund zu den späteren Bestrebungen gelegt haben.

Wissenschaftliche Speläologie wurde in Ungarn bisher nur wenig betrieben; recht selten geschah es, daß ein Geologe, Biologe oder Archäologe eine Höhle aufsuchte, um sie aus dem Standpunkte seines Faches zu erforschen. Wegen Geld- und Zeitmangel konnten nur Wenige systematische Höhlenforschungen unternehmen, und wenn dies auch hie und da geschehen ist, so konnten solche Forschungen nur einseitig sein. Die Speläologie setzt sich aus mehreren Wissenszweigen zusammen und wendet diese Wissenschaften ihren speziellen Zwecken entsprechend an. Der rasche Fortschritt der Wissenschaften, die damit einhergehende Spezialisierung hat es notwendigerweise zur Folge, daß der Forscher

heute nicht mehr so große Gebiete des Wissens beherrschen kann, wie vor einigen Jahrzehnten. Der Naturforscher kann seiner Wissenschaft heute nur in dem Falle nützliche, wertvolle Dienste leisten, wenn er sich möglichst spezialisiert. Eben deshalb erheischt auch die Höhlenforschung ein vielseitiges und organisiertes Zusammenwirken. Wenn die Speläologie den heutigen wissenschaftlichen Ansprüchen gerecht werden soll, so ist es am zweckmässigsten, wenn sie von Anstalten oder Gesellschaften betrieben wird.

Es ist in der Geschichte der Wissenschaften eine häufig zu beobachtende Tatsache, daß der Aufschwung eines Faches den Fortschritt auch verwandter oder auch entfernter stehender Fächer nach sich zieht. Der Aufschwung der Speläologie hängt hauptsächlich mit der Entwicklung der Urgeschichte zusammen; überall, wo die Erforschung des Urmenschen weit vorgeschritten ist, steht auch die Speläologie auf hoher Stufe (Frankreich.) Der innige Zusammenhang zwischen diesen beiden Wissenschaften erklärt sich durch folgenden Umstand. Die Höhlen waren beliebte Zufluchtsorte des Urmenschen, in denen er sich kürzere oder längere Zeit aufhielt. Wenn er sodann die Höhle verließ, so blieben in derselben Gerätschaften nach ihm zurück, häufig kam es auch vor, daß er selbst in der Höhle den Tod fand. Wer also nach den Spuren des Urmenschen forschen will, muß die Höhlen aufsuchen. Systematische und fachgemäße Grabungen in den Höhlensedimenten versprechen der Forschung nach den Spuren des Urmenschen den raschesten Erfolg.

In Ungarn wurde schon früher mehrfach nach dem Urmenschen geforscht, den ersten Erfolg hat jedoch OTTO HERMAN aufzuweisen, der 1891 in den Besitz der ersten drei Artefakte des Urmenschen aus der Umgebung von Miskolcz gelangt ist. Leider konnte das geologische Alter dieses Fundes nachträglich nicht mehr genau ermittelt werden. In Erkenntnis der großen Wichtigkeit des Fundes überwies O. HERMAN die ganze Angelegenheit dem hiezu berufensten Institut Ungarns, der geologischen Reichsanstalt, damit die Frage des Urmenschen von Miskolcz auf geologischer Grundlage geklärt, und nach den Spuren desselben in den nahen Höhlen des Bükkgebirges geforscht werde. Die Direktion der Anstalt erklärte sich hiezu bereit, und ordnete 1906 die geologische Untersuchung der Umgebung von Miskolcz, sowie die Erforschung der Höhlen des Bükkgebirges an. Das genannte Jahr bedeutet für die ungarische Höhlenforschung einen Wendepunkt. Es ist dies vielleicht der erste Fall, daß die Sache der Höhlenforschung von einer wissenschaftlichen Anstalt in die Hand genommen wurde. Der geologischen Anstalt schloß sich später auch das Museum der Stadt Miskolcz, sowie das Ungarische Nationalmuseum an; beide unterstützten die Bestrebungen der Forscher

mit größeren Beträgen. Die Forschungen waren von Erfolg begleitet, indem bereits 1907 in der Szeletahöhle die ersten wunderschön bearbeiteten Paläolithen, 1909 aber in der Ballahöhle bei Répáshuta die ersten Skeletreste des Urmenschen zutage gelangten. Durch die Erfolge angeeifert, begannen sich auch andere mit Erfolg an der Erforschung unserer Höhlen zu beteiligen.

In Anbetracht der großen Wichtigkeit der Höhlen stellte Prof. LUDWIG v. Lóczy den Antrag, die Höhlenforschung möge auch außerhalb der geologischen Anstalt ihre Pflege finden, und es wäre zu diesem Zwecke im Rahmen der Ungarischen Geologischen Gesellschaft eine Kommission für Höhlenforschung zu organisieren. Das Wohlwollen des Präsidenten der Gesellschaft, Prof. Dr. FRANZ SCHAFARZIK ermöglichte es denn auch, daß die Höhlenforschungskommission am 28. Jänner 1910 unter seinem Vorsitz ihre erste Sitzung abhalten konnte.

Die Resultate der Tätigkeit der Kommission sind in ihren Jahresberichten niedergelegt, so daß ich hier nicht weiter darauf einzugehen brauche. Ihr Hauptverdienst ist, daß sie unter Leitung ihres ersten Präsidenten KARL SIEGMETH die systematische Höhlenforschung in Angriff nahm, das Interesse an derselben wach rief, all jene, die sich für Höhlenforschung interessieren, vereinigte, und durch ihre Erfolge auch andere zur Arbeit anspornte.

Ende 1912 war die Kommission bereits so weit vorgeschritten, daß ihr neuer Präsident Prof. Dr. MICHAEL v. LENHOSSÉK beim Antritt seines Amtes den Antrag stellen konnte, die Kommission möge sich zu einer Fachsektion umgestalten; dieser Antrag wurde mit Begeisterung angenommen, es wurden die Statuten festgestellt, welche in der Generalversammlung der Ungarischen Geologischen Gesellschaft am 5. Februar 1913 auch angenommen wurden.

Die Fachsektion für Höhlenkunde organisierte sich am 20. Februar 1913. Ihr Ziel ist nach den Statuten: *„die Pflege und Verbreitung der Speläologie und der verwandten Wissenszweige“*, ihre Aufgabe *„die ungarischen Höhlen in Evidenz zu halten, fachgemässe Forschungen anzustellen, die Ergebnisse der Forschungen in ihrer Zeitschrift oder auch anderweitig zu publizieren, Fachsitzungen und populäre Abende zu veranstalten, schliesslich in Form von Referaten einen fortlaufenden Ueberblick sowohl über die ungarische, als auch die ausländische einschlägige Literatur zu geben“*.

Um diesen Zielen entsprechen zu können, entschloß sich die Fachsektion für Höhlenkunde, folgende Aufgaben in ihr Programm aufzunehmen:

1. Evidenzhaltung der Höhlen Ungarns.

Die Evidenzhaltung der Höhlen Ungarns wurde bereits von der Kommission begonnen. Ursprünglich war beabsichtigt, sämtliche Höhlen mit der darauf bezughabenden Literatur in einem Höhlenkatalog zusammenzufassen und die Höhlen auf einer Karte auszustecken. Mit dieser Arbeit wurde weil. Präsident KARL SIEGMETH und das Kommissionsmitglied HEINRICH HORUSITZKY betraut, die mit Benützung ihrer schon früher gesammelten Notizen den Höhlenkatalog alsbald zusammenstellten und die Höhlen auf einer Karte im Maaßtabe 1 : 1.000,000 aussteckten.

Später kam die Kommission von ihrem ursprünglichen Projekt ab und beschloß, statt des Höhlenkataloges eine beschreibende Arbeit herauszugeben, in welcher den Beschreibungen auch Abbildungen beigegeben werden sollten. Die Arbeit wurde in Angriff genommen, es beteiligten sich an derselben außer den genannten auch die übrigen Mitglieder der Kommission. Jedenfalls ist ein solcher beschreibender Katalog etwas vollkommeneres, doch ist seine Herausgabe mit größeren Kosten verbunden. Auch wurden Befürchtungen ausgesprochen, daß die Höhlen durch die Herausgabe eines solchen Kataloges Unberufenen preisgegeben würden. All diese Schwierigkeiten tragen die Schuld daran, daß der im großen Ganzen fertiggestellte Höhlenkatalog bisher noch nicht erschienen ist.

Die Herausgabe dieses Kataloges wäre die erste Aufgabe der Fachsektion. Da jedoch zu befürchten ist, daß vorderhand keine Deckung für die Kosten der Herausgabe zu beschaffen sein wird, so wäre es am zweckmäßigsten, zu dem ursprünglichen Projekt zurückzukehren, und vorläufig eine Höhlenliste mit Literaturangaben herauszugeben. Meiner Ansicht nach ist es nämlich von Wichtigkeit, daß wir vor allem eine volle Übersicht der Literatur und der Höhlen Ungarns erlangen und jedermann Gelegenheit bieten, den Daten seine Bemerkungen und Nachträge hinzuzufügen. Dieser Höhlenkatalog würde den ersten Band unserer Publikationen bilden. Später würde suczessive — möglichst auf Grund von Neubegehungen — die Beschreibung der einzelnen Höhlengebiete folgen.

2. Die Erforschung der Höhlen Ungarns.

Außer dieser ihrer literarischen Tätigkeit hat die Fachsektion auch praktische Arbeiten auszuführen, indem ihre Mitglieder die Höhlen aufzusuchen und sie zu erforschen haben. In dieser Hinsicht hat die Fachsektion die Tätigkeit der Kommission fortzusetzen und es ist zu wünschen, daß die Erforschung der Höhlen Ungarns ihre Hauptaufgabe bilde.

Die Forschungsarbeiten in den Höhlen gliedern sich in zwei Gruppen : in die Aufnahme der Höhlen und in Ausgrabungen.

a) Die Höhlenaufnahmen haben vornehmlich aus der Kartierung der Höhlen, der Ermittlung ihrer topographischen Verhältnisse, dem Aufschluß von Höhlungen und schließlich aus der Beschreibung alles dessen zu bestehen. Die bisher aufgezählten Aufgaben gehören zu den ersten und notwendigsten. In dieser Richtung können auch die Touristen hervorragende Dienste leisten. Hierher zähle ich ferner auch die Erforschung der geologischen und geographischen Verhältnisse der Höhlen, die aber von den Geologen und Geographen ausgeführt werden müssen.

b) Die Höhlengrabungen bilden eine der wichtigsten Aufgaben, doch sind hierfür nur solche Höhlen geeignet, die teilweise oder ganz mit Lehm oder Schutt ausgefüllt sind. Um eine unnötige große Arbeit zu vermeiden, ist es angezeigt, vor den systematischen Grabungen stets eine Probegrabung vorzunehmen, um sich über die Aussichten der Ausgrabungen in voraus zu orientieren.

Die Grabungen müssen systematisch und mit der größten Sorgfalt ausgeführt werden. In dieser Hinsicht sind unsere bisherigen Ausgrabungen befriedigend und anerkannt und wir müssen nur trachten, an dem bisher verfolgten System festzuhalten. Wir müssen stets darauf sehen, mit den Ausgrabungen immer nur sachverständige Fachleute, vor allem Geologen, über geologische Kenntnisse verfügende Archäologen, Paläontologen, Anthropologen zu betrauen, und wir müssen darüber wachen, daß die Höhlenforschungen nicht in unberufene Hände gelange. Vielleicht wären Schritte im Interesse der Verhütung von solchen unbefugten Eingriffen bei der Regierung von Erfolg.

3. Die Beschreibung der Höhlen Ungarns.

Die bei der Aufnahme der Höhlen gemachten Beobachtungen und das durch die Ausgrabungen zutage geförderte Material sollen durch Fachleute der Sektion bearbeitet werden. Vor allem muß dafür gesorgt werden, daß das gesammelte Material gehörig präpariert, bestimmt und später in entsprechenden Sammlungen untergebracht werde.

Die Beschreibung der Resultate kann auf zweierlei Art erfolgen : in Form von Vorträgen in den Fachsitzungen und in Form von Publikationen in der herauszugebenden Zeitschrift und in anderen Schriften.

In unseren Fachsitzungen kam schon bis jetzt mehr als ein wichtiges Thema zur Besprechung ; es genügt wenn ich auf die in Ungarn so seltenen Diskussionen über den Urmenschen hinweise. Wir müssen trachten das Niveau unserer Sitzungen auch fürderhin zu wahren.

Die Richtung unserer Zeitschrift wurde in der „Einführung“ gekennzeichnet, hier möchte ich nur bemerken, daß sie wegen ihres bescheidenen Umfanges nur kürzere Schriften aufnehmen kann; für die Herausgabe von größeren Arbeiten muß auf andere Weise gesorgt werden.

4. Die Popularisierung der Höhlenkunde in Ungarn.

Neben ihren wissenschaftlichen Pflichten hat die Fachsektion auch die Aufgabe, das Interesse für die Höhlen in weiteren Kreisen wachzurufen und rege zu halten. In dieser Frage bin ich ganz der Ansicht HAECKEL's, der folgendes sagt: „Ich halte es für die Pflicht der Naturforscher, daß sie nicht allein in dem engeren Kreise ihrer Fachwissenschaft auf Verbesserungen und Entdeckungen sinnen, daß sie sich nicht allein in das Studium des Einzelnen mit Liebe und Sorgfalt vertiefen, sondern daß sie auch die wichtigen, allgemeinen Ergebnisse ihrer besonderen Studien für das Ganze nutzbar machen, und daß sie naturwissenschaftliche Bildung in weiten Kreisen verbreiten helfen. Der höchste Triumph des menschlichen Geistes, die wahre Erkenntnis der allgemeinen Naturgesetze, darf nicht Privateigentum einer privilegierten Gelehrtenkaste bleiben, sondern muss Gemeingut der ganzen gebildeten Menschheit werden.“¹⁾

Eine wichtige Aufgabe der Fachsektion besteht schließlich darin, die in und ausländische speläologische Literatur beständig in Evidenz zu halten und einzelne wichtigere Arbeiten und Ereignisse in ihrer Zeitschrift zu besprechen.

Dies wären meiner Ansicht nach die Wege, die uns zu dem vorgesteckten Ziele führen können. In welchem Maaße wir die hier besprochenen Aufgaben werden lösen können, das hängt in erster Reihe von der Opferwilligkeit unserer Gönner und dem Eifer unserer Mitglieder ab. Vorderhand wollen wir zufrieden sein, wenn die Fachsektion so viel zu leisten vermag, als die Kommission geleistet hat. Sollten unsere Erfolge auch das bisherige Maaß nicht übersteigen, so summiert sich aus diesen alljährigen bescheidenen Erfolgen mit der Zeit doch ein ansehnliches Resultat, und unsere bescheidene, aber rastlose Tätigkeit wird uns schließlich doch auch auf diesem Gebiet des Wissens und der Forschung in die Reihe der übrigen Kulturvölker verhelfen. Wir wollen nicht ruhen, bis wir dies nicht erreicht haben!

¹⁾ HAECKEL: Natürliche Schöpfungsgeschichte Bd. I., Seite 3 - 4, Berlin 1898.